

рівень. Для того щоб спланувати ігрову діяльність на уроці в початкових класах, учитель повинен дотримуватися таких вимог:

- 1) Проаналізувати готовність учнів до гри.
- 2) Чітко сформулювати завдання та пояснити правила.
- 3) Підготувати дидактичний матеріал.
- 4) Контроль над діями учнів, виправлення помилок.
- 5) Поетапність гри, поки учні не засвоять дій.

Знання та навички, які набуті завдяки грі під час навчання, зберігаються набагато довше. Під час використання таких технологій варто бути досить обережним, адже основним у впровадженні гейміфікації є те, щоб гра відповідала цілям, меті та змісту навчання.[4,с.21]. Концепцією такого ігрового навчання є багаторазове повторення та досягнення цілей. При виборі тієї чи іншої гри, педагог також має врахувати індивідуальні та вікові особливості учнів, тому що гра повинна бути розрахована на кожного учня в класі.

Отже, гейміфікація – це сучасний ефективний засіб навчання учнів. Використання гейміфікації на уроках підвищує не тільки зацікавленість до навчального матеріалу, а й мотивацію учнів. Ігрові технології можуть бути використанні на будь-якому етапі уроку:

- викладу нового матеріалу;
- закріплення та узагальнення вивченого матеріалу;
- для контрольної перевірки засвоєння інформації.

Список використаної літератури

1. Енциклопедія освіти. Акад. пед. наук України / голов. ред. В. Г. Кремень. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
2. Дядікова О. Гра як інструмент: що таке гейміфікація? *Mistosite*. URL : <https://mistosite.org.ua/uk/articles/hra-iak-instrument-shcho-take-heimifikatsiia>. (Дата звернення 15.09.2023).
3. Сухомлинський В. Серце віддаю дітям. Вибрані твори. В 5-ти т. Т. 3. Київ : Радянська школа, 1977. 670 с.
4. Крутій В. А. Активізація навчальної діяльності молодших школярів у процесі використання дидактичних ігор : автореф. дис. канд. пед. н. : 13.00.09. Київ, 2001. 27 с.

І. В. Сінчук,
студентка ННІ педагогіки;
науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент кафедри
початкової освіти та культури фахової мови **Голубовська І. В.**
(Житомирський державний університет імені Івана Франка)

Робота з розвитку культури мовлення учнів початкових класів на уроках української мови

Мова є невід'ємною складовою культури народу, засобом спілкування, пізнання світу, передачі знань та емоцій. У час героїчної боротьби за

незалежність нашої держави зростає роль української мови в національному й духовному відродженні. Опанування культури мовлення в такий момент є свідченням любові й поваги мовця до рідної мови й народу, до його культури, історії та сьогодення.

Культура мовлення – це сукупність знань, навичок та умінь, які допомагають людині правильно й виразно висловлювати свої думки й почуття, користуватися мовою належним чином, дотримуватися мовних норм. Це важливий елемент успішного спілкування людей у різних сферах життя, таких, як: освіта, робота, соціальне життя тощо. Від рівня культури мовлення залежить ефективність спілкування, успішність в освітній та професійній діяльності. Культура мовлення передбачає вибір мовцем найбільш доцільних мовних засобів для даної конкретної мовленнєвої ситуації [1, с. 8].

Культура мовлення включає в себе правильну вимову, лексичну, граматичну і стилістичну правильність, уміння аргументувати свої думки й переконання, дотримання норм та етикету мовлення.

І. Голубовська та В. Підгурська наголошують на тому, що педагог має стати взірцем для наслідування, мовним експертом і зразком культури мовлення для учнів через їх здатність наслідувати соціальну поведінку, стиль спілкування, використання виражальних можливостей мови. Крім того, вчитель початкових класів повинен бездоганно опанувати мовленнєвий етикет та пильно стежити за його дотриманням у школі [2, с. 230].

Робота з формування та становлення особистості зазвичай починається з розвитку мовлення людини. Це відбувається в сім'ї, у дитячих освітніх установах. Тут формується мовленнєвий етикет, засвоюються моделі мовної поведінки, відшліфовані в процесі спілкування носіїв мови. Індивідуальна робота над культурою мови триває протягом усього свідомого життя мовця.

У школі учні опановують уміння та навички техніки мовлення: бездоганне володіння власним голосом; уміння правильно інтонувати висловлювання, відповідно до ситуації спілкування; розставляти логічні наголоси; користуватися можливостями темпоритму; говорити, виражаючи голосом свої почуття, надаючи голосу необхідного забарвлення.

Вивчення української мови – одна з найважливіших складових навчання в початкових класах. Не менш важливим є формування культури мовлення, що включає в себе грамотне використання мови, правильне вимовляння та здатність виражати свої думки чітко та лаконічно.

Робота над розвитком культури мови молодших школярів є одним із основних напрямів педагогічної діяльності вчителя початкових класів. Це практичне навчання літературних форм мови. Перш за все формування культури мовлення відбувається через активну практику мовлення на уроках. Учитель повинен надавати дітям можливість висловлювати думки, розповідати про свої враження та досвід. При цьому важливо відслідковувати орфоепічну та граматичну правильність їх мовлення, вчасно виправляти помилки, демонструючи при цьому взірець правильного мовлення.

Відзначимо, що на уроках української мови слід звертати увагу на формування правильної вимови школярів, оскільки через різні причини чимало учнів мають із цим проблеми. Так, педагог має пояснити школярам, що звук [г] вимовляється як проривний у небагатьох словах, напр.: [áгрус], [гáва], [гвáлт], [гáнок], [гéдз'], [гн'ít], [гúдзи'к], [гру́нт], [дзі́га]; звуки [дж], [дз], [дз'] вимовляються як суцільні, злиті: [дзв'ín], [кукуру́дза], [джм'íl']; ненаголошений [о] наближується до [у] перед складом із наголошеним [у]: [ко^ужух], [зо^узл'а], [го^улúbка] та ін. Автори чинних підручників також звертають увагу учнів на правила вимови. Зокрема Катерина Пономарьова в підручнику "Українська мова та читання" (2 клас) акцентує на взаємонаближенні ненаголошених [е] та [и] [3, с. 28] та ін.

Вивчення орфоепії на уроках української мови в початкових класах має поєднуватися з опануванням акцентуаційних норм. Зокрема в підручнику Катерини Пономарьової "Українська мова та читання" (2 клас) особлива увага дітей звертається на наголоси в таких словах: *завда́ння, запита́ння, чита́ння* [3, с. 26]; *одина́дцять, чотирна́дцять, шістьна́дцять* [3, с. 102]. На прикладі слова *помі́лка (помилкі)* учні практично опановують подвійний наголос. Крім того, авторка дає школярам загальне уявлення про явище омонімії (без введення терміну) на прикладі омографів орган – орга́н, за́мок – замо́к, пла́кати – плака́ти [3, с. 26].

На уроках української мови учні початкової школи знайомляться з такими важливими орфографічними й пунктуаційними правилами, як: вживання апострофа, перенос слова, правопис власних назв, розділові знаки в кінці речення тощо. Формуванню правописної компетентності сприятимуть різноманітні тренувальні вправи.

Розширення словникового запасу є важливим елементом формування культури мовлення. Опановуючи освітню програму початкової школи, діти вивчають багато нових слів. Особливо активно цей процес проходить на уроках української мови та читання. Катерина Пономарьова у вже згаданому підручнику знайомить другокласників із лексемами *цілюща, байдужий, море, ввічливий, сім'я, жовтогарячий, меню, реклама, аквапарк, спонукати, моріжочок, разок, пікнік, зарядка* тощо. Підвищенню рівня грамотності читання та письма учнів сприятиме послідовна лексична робота, виражена у встановленні точного співвідношення між словами, що читаються і вживаються в усному мовленні, з назвами предметів і явищ навколишньої дійсності.

Ще з початкових класів учні мають практично опанувати низку основних граматичних норм для того, щоб вільно здійснювати словозміну, а також будувати словосполучення та речення. Зокрема другокласники повинні засвоїти нормативні форми керування дієслова дякувати (кому?): *тобі, вам, вчительці*. Для кращого запам'ятовування помилкові форми *тебе, вас, вчительку* подаються під назвою "Неправильно", та ще й перекресленими [3, с. 50].

Важливим чинником формування мовленнєвої культури молодших школярів є вміння працювати з текстами різних видів та стилів. Діти вчать не тільки розуміти текст, але й знаходити в ньому необхідну інформацію,

відтворювати її власними словами. Учитель має пропонувати учням завдання, які сприяють розвитку навичок читання та аналізу тексту, здатності до усного та письмового висловлювання, формуванню вміння складати власні тексти.

Отже, систематична й послідовна робота вчителя з опанування мовних норм на уроках української мови та читання може стати провідним чинником формування культури мовлення молодших учнів.

Список використаної літератури

1. Александрова В. Мовленнєва культура сучасної молоді. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2013. № 8 (2). С. 7–11.
2. Голубовська І. В., Підгурська В. Ю. Формування культури мовлення майбутніх учителів початкових класів. *Актуальні проблеми мовознавства та лінгвометодики в умовах війни в Україні* : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. (з міжнар. участю), 21 лют. / за заг. ред. К. Я. Климової. Житомир : Поліський нац. ун-т, 2023. С. 229–237.
3. Пономарьова К. Українська мова та читання : підручник для 2 класу ЗЗСО (у 2 ч.). Київ : Оріон, 2019. Ч. 1. 144 с.

К.В. Сорока,
студентка ННІ педагогіки;
науковий керівник – доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри професійно-педагогічної, спеціальної освіти,
андрагогіки та управління **Антонова О.Є.**
(Житомирський державний університет імені Івана Франка)

Психолого-педагогічні особливості пізнавальних інтересів учнів початкової школи

Виховання в дітей стійких пізнавальних інтересів, їх розвиток завжди були актуальною проблемою, формування активної творчої особистості, її самостійності є головним спрямуванням сучасної педагогіки та галузі дидактики, а також вирішення докорінних питань морального формування особистості школярів. Невипадково в Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті зазначається: "Головна мета української системи освіти – створити умови для розвитку і самореалізації кожної особистості як громадянина України, формувати покоління, здатного навчатися впродовж життя, створювати й розвивати цінності громадянського суспільства" [1, с.32]. Це відповідає принципу гуманізму, на якому ґрунтується концепція виховання, що розглядає дитину як особистість. Також актуальним є те, що потреба сучасної системи освіти полягає у створенні сприятливих умов для навчання та